

BONES PRÀCTIQUES SOCIALS

Comunitat d'innovació i coneixement

Nom de la pràctica:

KIDSTIME

FITXA DIVULGATIVA. ANY D'EDICIÓ: 2024

Subtítol: Intervenció multifamiliar social sobre els efectes dels trastorns de salut mental parental

Promogut per: Centres de Serveis Socials del Districte de Sant Andreu (CSS Franja Besòs, CSS Sant Andreu, CSS Garcilaso)

PRESENTACIÓ

Kidstime és un programa de prevenció primària i d'intervenció psicosocial i educativa adreçat a famílies amb infants en què un o més adults referents tenen un diagnòstic de trastorn mental greu (TMG). L'objectiu principal del programa és millorar la comprensió i la gestió de la salut mental, així com la manera d'afrontar-la, dins del nucli familiar, integrant-hi també aquelles figures que tenen un paper significatiu en la dinàmica familiar, com ara els avis i àvies o les parelles dels progenitors.

Es tracta d'un projecte integrat que es desenvolupa en col·laboració amb els Serveis Socials Bàsics (SSB), el Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA) i el Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ) del districte de Sant Andreu. Aquesta integració es reflecteix en el fet que s'aborden múltiples dimensions de la vida quotidiana de les persones ateses, i s'hi destaca que la salut mental no afecta únicament la persona diagnosticada, sinó tot el sistema familiar. Davant la complexitat dels trastorns vinculats al benestar psicològic i emocional, les activitats proposades adopten un format participatiu i vivencial, com ara tallers i espais de trobada i intercanvi. Aquests espais faciliten l'expressió emocional i la comprensió compartida entre les persones participants, i generen un entorn segur que afavoreix la interacció, la comunicació emocional i l'enfortiment dels vincles familiars. Així, es promou una perspectiva integral i relacional sobre les dinàmiques familiars.

CONTEXT

Aquesta pràctica neix de l'adaptació del programa original "Our Time", creat l'any 1999 per un equip de l'Institut Anna Freud, de Londres¹. El projecte va ser el resultat de l'anàlisi i la reflexió sobre experiències de tallers similars adreçats a adults i familiars, que van evidenciar com gairebé totes les intervencions amb famílies de pacients amb malaltia mental es dirigien exclusivament als adults, mentre que els membres més vulnerables, com els infants, quedaven majoritàriament ignorats.

Originalment, els tallers es van anomenar "Què hem d'explicar als nens", en referència al desconcert que moltes mares i pares experimentaven a l'hora d'explicar la malaltia mental als seus fills i filles. Posteriorment, els tallers van ser rebatejats com Kidstime, a proposta d'alguns dels menors participants, en reconeixement de la necessitat de prioritzar l'atenció als infants.

¹ Cooklin, A., Bishop, P., Francis, D., Fagin, L., i Asen, E. (2012). *The Kidstime Workshops: A Multi-Family Social Intervention for the Effects of Parental Mental Illness*. Manual.

L'any 2014, cinc entitats² vinculades a l'àmbit de la salut mental, es van adherir a la iniciativa i van crear un clúster de salut mental amb l'objectiu d'adaptar el model a la realitat local, construir una xarxa de suport entre professionals i, finalment, sensibilitzar la societat sobre l'impacte de la salut mental en la infància. A més de traduir tota la documentació disponible del projecte original, aquestes entitats ofereixen actualment suport i formació per a la implementació del programa, l'accés a una comunitat de pràctica i la possibilitat de participar en projectes d'innovació i recerca.

Va ser l'any 2018 quan el projecte es va desplegar al districte de Sant Andreu, després que es transferís l'experiència catalana prèvia, desenvolupada a Montcada i Reixac. La principal novetat i valor afegit d'aquesta posada en marxa és la definició d'uns objectius compartits entre els Serveis Socials Bàsics (SSB), el Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA) i el Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ), que afavoreixen així una actuació integrada i coordinada entre els dos sistemes d'atenció. Els tallers es duen a terme de manera rotativa als tres centres de serveis socials bàsics del territori: Franja Besòs, Sant Andreu i Garcilaso.

OBJECTIUS I ABAST

L'objectiu general del programa és acompanyar les famílies en la millora de la comunicació i la comprensió mútua, posant especial èmfasi en la manera com els infants entenen la malaltia mental d'un dels progenitors. Es tracta d'ajudar-los a superar les dificultats associades a aquesta situació i a enfortir la seva capacitat de resiliència.

El format de grup multifamiliar permet treballar simultàniament amb infants i adults, tot adaptant els objectius a les necessitats específiques de cada col·lectiu.

Amb les persones adultes (pares, mares o persones cuidadores), els objectius específics són els següents:

- Reconèixer i comprendre les vivències dels fills i filles en contextos de salut mental familiar.
- Enfortir la confiança en un mateix i en el rol parental, tot afavorint la seguretat en la criança i l'educació dels infants.
- Aportar eines per gestionar millor la convivència i les situacions de crisi, i millorar les relacions entre pares i mares i fills i filles.
- Facilitar l'intercanvi d'experiències i la cerca col·lectiva de solucions entre iguals.

Amb els infants i adolescents, els objectius són de caràcter preventiu i de suport emocional:

² Fundació Orienta, el Parc Sanitari Sant Joan de Déu de Sant Boi, el Complex Assistencial Benito Menni, el Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona i la Fundació Sanitària Sant Pere Claver.

- Millorar l'autoestima i la confiança en si mateix.
- Oferir espais per expressar sentiments i gestionar emocions.
- Proporcionar eines per afrontar les dificultats vinculades a la situació familiar i evitar que els infants s'identifiquin amb la malaltia mental dels progenitors.
- Respondre preguntes i desmuntar mites al voltant de la salut mental.

PROCÉS D'IMPLANTACIÓ

» ETAPES

Antecedents	CSS Franja Besòs (2018-2020)	CSS Sant Andreu (2022-2024)	CSS Garcilaso (2024-2025)
2015-2016: Primera experiència del projecte Kidstime a Catalunya, coordinada pel Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ) de Montcada i Reixac, gestionat per la Fundació Eulàlia Torras de Beà (FETB). Participen en el Programa de suport a la primària (PSP), ubicat en el CAP d'Indianes, i els serveis socials del territori. 2017: Es planteja implementar el projecte Kidstime al districte de Sant Andreu (Barcelona),	2018-2019: S'inicien els tallers Kidstime al Centre de Serveis Socials (CSS) Garcilaso. 2019-2020: Aquest segon cicle queda interromput per la pandèmia de covid-19, que impedeix completar el traspàs previst al CSS Sant Andreu.	2021-2022: S'intenta reprendre els tallers després de la pandèmia, però amb grans dificultats per aconseguir famílies participants. S'amplia el perfil de famílies, permetent que s'hi pugui participar durant dos cicles de tallers. S'experimenta la dificultat afegida que suposava no haver fet formacions prèvies específiques previstes, també a causa de la pandèmia. 2023-2024: Fase de consolidació.	2024. Dificultat inicial per constituir un grup de famílies prou nombrós per garantir una dinàmica grupal adequada. S'endarrerix l'inici de les sessions i del programa, que finalment comença al novembre del 2024. 2025. Desenvolupament del primer cicle de tallers.

amb la implicació dels serveis socials del territori també en la coordinació dels tallers.

Esforç per clarificar les responsabilitats de cada servei implicat i per estructurar millor les sessions.

S'estableix un sistema més clar de traspàs del projecte a altres centres, com el CSS Garcilaso, per garantir la continuïtat.

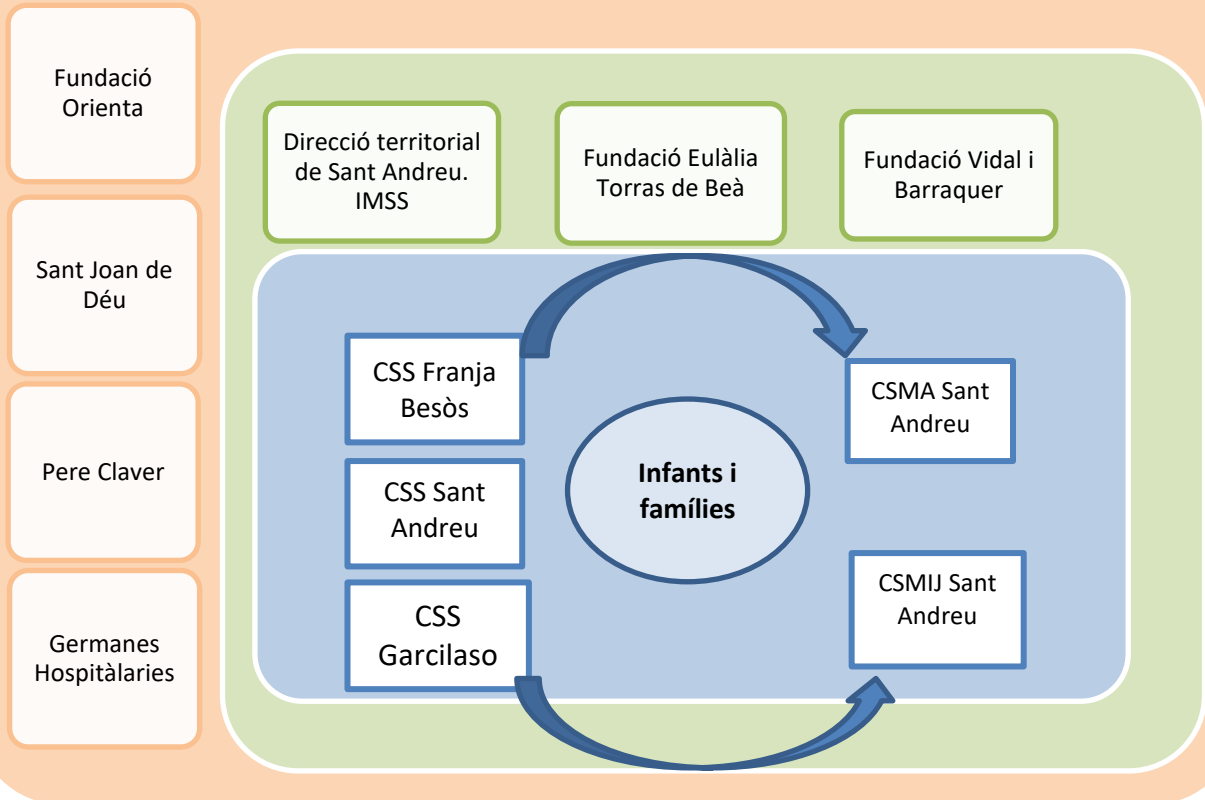
» AGENTS IMPLICATS

El programa Kidstime es desenvolupa en un marc de col·laboració entre els serveis d'intervenció en salut mental infantojuvenil i d'adults, i els serveis socials bàsics del districte de Sant Andreu (IMSS-Ajuntament de Barcelona). Els tallers es duen a terme de manera rotativa als tres centres de serveis socials bàsics del territori: Franja Besòs, Sant Andreu i Garcilaso. El projecte compta amb el suport de la Fundació Orienta³, entitat encarregada de la promoció i difusió del programa a Catalunya.

La gràfica següent presenta, de forma esquemàtica, els àmbits que formen el projecte i els agents que hi participen.

³ Clúster de Salut Mental de Catalunya: Fundació Orienta, el Parc Sanitari i l'Hospital Sant Joan de Déu, les Germanes Hospitalàries i la Fundació Sanitària Sant Pere Claver.

Anna Freud Centre. Model intervenció Kidstime.

» RECURSOS

Pel que fa als recursos humans, el projecte compta amb dues professionals per cada centre de serveis socials, una psicòloga i una educadora social del CSMIJ, així com una psicòloga del CSMA. Els espais destinats a les activitats grupals són cedits per centres cívics municipals, mentre que el CSMIJ assumeix les despeses associades al material fungible i als àpats comunitaris. La Fundació Eulàlia Torras de Beà, entitat gestora del CSMIJ de Sant Andreu, rep una subvenció de l'Ajuntament de Barcelona per cobrir les despeses derivades dels tallers. Tot i així, puntualment els centres de serveis socials també assumeixen algunes despeses addicionals per adquirir material necessari per al bon desenvolupament dels tallers i dels àpats comunitaris.

RESULTATS

Entre els principals resultats del programa Kidstime destaquen, en primer lloc, una millora significativa en aspectes relacionals i emocionals de les famílies participants, com ara l'increment de la confiança envers les pròpies capacitats parentals i en relació amb l'entorn proper. Així mateix, s'observa que els i les participants dels tallers adquireixen recursos per afrontar millor els problemes quotidians, que contribueixen de nou a augmentar el seu sentiment de competència parental. En concret, els pares i mares aprenen a identificar quines conductes dels seus fills i filles estan motivades per l'impacte del trastorn i quines corresponen a l'evolució natural de les etapes vitals, com ara l'adolescència. Aquest aprenentatge ha permès reduir notablement el sentiment constant de culpabilitat que sol acompanyar les figures parentals amb trastorn mental.

En relació amb els i les infants participants, el fet que el programa Kidstime ofereixi un espai per parlar obertament de salut mental ha contribuït a aprendre a gestionar-ne millor les preocupacions vinculades amb les dificultats dels seus referents adults. Això ha propiciat l'enfortiment d'eines i estratègies de resiliència, i els ha ajudat a comprendre que certes conductes i actituds dels pares i mares són expressions del trastorn i que, per tant, ells no en són ni responsables ni culpables.

Un altre resultat rellevant és que, de forma espontània, s'han generat vincles entre algunes de les famílies participants, que han decidit compartir dades personals per mantenir el contacte fora de l'espai dels tallers.

APRENTATGE

Els principals aprenentatges del projecte ressalten la importància del treball col·laboratiu i intersectorial entre diferents serveis i professionals, per abordar eficaçment la salut mental en l'àmbit familiar. La col·laboració integrada i multidisciplinària entre serveis socials i salut mental facilita oferir un acompanyament profund i integral, davant la complexitat emocional i relacional que presenten les famílies participants. Aquest enfocament conjunt enriqueix la metodologia professional, millora els resultats obtinguts i assegura que la intervenció respongui específicament a les necessitats particulars de cada infant i adult referent.

Un altre aprenentatge significatiu és la rellevància d'adoptar un enfocament integral en els processos d'acompanyament, orientats a comprendre i gestionar les experiències vitals relacionades amb els trastorns de salut mental. L'acompanyament psicosocial i educatiu centrat en la família, que inclou mares i pares, infants i altres figures clau implicades en la

criança, facilita la comprensió de les dinàmiques familiars i l'adaptació de la intervenció a les necessitats específiques de cada cas. Així mateix, s'ha demostrat que l'aposta per activitats lúdiques i vivencials és una eina efectiva per abordar qüestions complexes vinculades a la salut emocional.

Pel que fa a les dificultats i obstacles detectats durant el procés, destaca especialment la selecció de famílies amb el perfil adequat per participar en els tallers. Des de l'inici del programa, el nombre potencial de famílies participants s'ha anat reduint progressivament per múltiples factors. Aquest fet ha requerit una reformulació de la norma inicial que impedia repetir la participació, adaptant-la per garantir la continuïtat del projecte.

Una altra dificultat significativa és la sincronització d'agendes entre les institucions implicades, situació que sovint complica respectar les hores assignades als tallers i garantir la participació de tots els professionals clau. Igualment rellevant és el repte associat a la definició clara dels rols professionals dins del programa Kidstime, ja que es tracta d'una intervenció diferent a les consultes individuals o als grups terapèutics convencionals. Aquesta particularitat exigeix flexibilitat per adaptar-se a les diferents patologies familiars i als moments crítics, així com habilitats específiques per interactuar adequadament amb infants de diverses edats.

Finalment, un obstacle recurrent en el desenvolupament efectiu de les sessions és la baixa adherència d'algunes famílies, especialment aquelles amb més dificultats per parlar obertament de la malaltia mental amb els fills, o que pateixen descompensacions psicopatològiques durant el programa. Aquestes situacions provoquen assistències intermitents, les quals afecten negativament la continuïtat i l'eficàcia global del projecte.

INFORMACIÓ PRÀCTICA

Promoguda per: Direcció Territorial de Sant Andreu i els tres centres de serveis socials Franja Besòs, Sant Andreu i Garcilaso.

Professional o tècnic/a referent: Sheila Aranda i Cristina Celada.

Documentació disponible:

Document	Tipus	Data
MANUAL - LOS TALLERES DEL KIDSTIME	PDF	

QUESTIONARIS D'ENTREVISTES INICIALS I D'AVUACIÓ FINAL	PDF	
FITXA DE DERIVACIÓ	WORD	
VÍDEO D'ENTREVISTA A PERSONA PARTICIPANT	Vídeo	
CONTE DEL FUFÚ	PDF	
TRÍPTIC INFORMATIU DE L'EDICIÓ 2023-2024	PDF	2023
PLANIFICACIÓ DE LES SESSIONS 2023-2024	WORD	2023